

Maaskantje 57, een bijzondere voorgevel

door Jos Bertens

De “boerderij” Maaskantje 57 staat op een markant punt op het Maaskantje. De voorgevel staat pal aan de weg, hetgeen wijst op een oude locatie. De jaartalankers 1658 geven dit reeds aan. Hoewel jaartalankers meestal het jaar aanduiden waarin de voorgevel versteend werd, de stichting van het huis was doorgaans ouder, kan hier inderdaad sprake zijn van het stichtingsjaar. Een 17^e eeuwse verstening van een huis is in een dorp bijzonder. De muren van de meeste boerderijen en dorpshuizen waren nog van fitstelstek en planken, met hooguit een gemetselde voet. Aan de hand van de

de eigenaar/bewoner te maken. Ook het feit dat hier een stadselement als ontlastingsbogen boven de ramen werd aangebracht, wijst op een zekere status van de bewoners. Bij Maaskantje 57 hebben deze ontlastingsbogen (korfbogen) zelfs een terugspringend boogvlak. Zo’n boogvlak kon soms worden opgesierd met inlegwerk van kleine plavuisjes of metselwerk van verschillend gekleurde stenen. Er staan in Den Dungen nog vier boerderijen met 17^e eeuwse ontlastingsbogen. Alle werden destijds bewoond door welgestelde mensen.

Maaskantje 57 omstreeks 1935.

jaartalankers van Dungense huizen blijkt dat de meeste boerderijen in de 18^e en 19^e eeuw versteend werden. Doorgaans betrof dit alleen het woongedeelte, terwijl stal en schuur nog lang fitstelstek en planken hadden. Een vroege verstening van een dorps-huis had dan ook met welstand en status van

Oude bouwvorm

Het bijzondere van Maaskantje 57 is dat het qua bouwmassa en structuur nog nagenoeg dezelfde vorm heeft als in de bouwtijd. Ook heeft het huis nog steeds een rieten dak. Maaskantje 57 is van het type woon-stalhuis dat een brede voorgevel heeft met royale

overstek, waarvan de breedte niet veel onderdoet voor de lengte. Zo'n brede voorgevel kwam in Den Dungen veelvuldig voor. Misschien is dit wel de reden dat er zoveel hoekboerderijen in Den Dungen voorkwamen. De brede voorgevel leende zich immers uitstekend voor verbouwing tot hoekhuis. Ten tijde van de bouw zal Maaskantje 57 ongetwijfeld kruiskozijnen onder de ontlastingsbogen hebben gehad. De voorgevel had dan een voordeur met boog en twee kozijnen met halve luiken. Misschien waren er nog een of twee kleine raampjes. In de tweede helft van de 19^e eeuw zal er een verbouwing hebben plaatsgevonden, waarbij de voorgevel gemoderniseerd werd. Volgens de mode van die tijd zijn toen zesruits schuiframen aangebracht en zullen op de plaats van de kleine raampjes ook twee zesruiters zijn geplaatst. Ook zal toen de voordeur een eigentijds bovenlicht hebben gekregen.

*Maaskantje 57 in 2003.
Let op het voormalige
winkelraam
(fotocollectie heemkunde-
vereniging "Op die Dunghen").*

Om de littekens van deze verbouwing weg te werken heeft men toen de gehele voorgevel bepleisterd. Dit paste bovendien goed bij de stijl van de ramen en verhoogde bovendien de status van het pand. Ten tijde van de bouw is de voorgevel links zo'n anderhalve meter smaller geweest.

Men kan dit nog zien aan de uitbouw ter plaatse. Bovendien heeft men een aantal jaren geleden, bij een verbouwing, de fundamenten van een put in de zijkamer aangetrof-

fen.

Deze zal oorspronkelijk vlak bij het huis aan de buitenkant hebben gelegen en is bij de uitbreiding van het huis gedempt en binnen het huis komen liggen. Dit kan bij de verbouwing in de 19^e eeuw gebeurd zijn. Men had toen immers ruimte nodig voor een extra raam in de voorgevel. Bouwhistorisch onderzoek zou hierover uitsluitsel kunnen geven.

Interieur

In het interieur van het huis is nog een groot gedeelte van het oorspronkelijke gebint aanwezig. In de dakconstructie zitten nog enkele oude dakspanten. De oude schouw is nog aanwezig, zij het afgetimmerd. In de schouw zitten "schildpadtegels" afgewisseld met "witjes". Deze zullen waarschijnlijk bij de verbouwing in de tweede helft van de 19^e eeuw zijn aangebracht. Oorspronkelijk zal de schouw geen tegels hebben gehad. In de

voormalige herd zitten nog de oorspronkelijke kinderbinten. In de eerste helft van de twintigste eeuw is deze herd in opdracht van de familie Van den Broek verbouwd tot een stoffen- en garniturenwinkel. Daarbij is de voordeur versmald en verhoogd en het raam naast de voordeur is vervangen door een groot breed winkelraam. Wel is er boven het raam keurig een hardstenen latei geplaatst. Bij die verbouwing zal de oude schouw wel door middel van een muur aan het oog zijn

onttrokken en zijn de kinderbinten afgetimmerd met boord. Een gedeelte van de stal werd bij het woonhuis getrokken. De oude boerderij was toen definitief veranderd in burgerhuis.

Een bijzondere voorgevel

De huidige eigenaresse, Marian den Otter, had het plan het loslatende stukwerk van de voorgevel te laten herstellen. Daartoe was er een plan gemaakt om de gehele voorgevel te ontpleisteren, vervolgens de muur te repareren en daarna alles weer met stukwerk af te dekken. Toen het bedrijf echter bezig was met het afpellen van de gevel, kwamen de mooie 17^e eeuwse ontlastingsbogen tevoorschijn. Gelukkig heeft de eigenaresse, samen met het bedrijf en de gemeente, de plannen kunnen bijstellen. Men heeft besloten het stukwerk achterwege te laten en het oorspronkelijke metselwerk van de gevel te restaureren. Het resultaat mag er zijn! Den Dungen is weer een mooie gevel rijker.

Het bedrijf dat de werkzaamheden uitvoerde was zo trots op het resultaat, dat het de opdrachtgeefster een antiek nisje uit een oude Limburgse boerderij schonk. Dit nisje, waarin een Mariabeeldje hoort, werd door het bedrijf gratis, als aandenken, ingemetseld naast de voordeur. Hoewel deze toevoeging niet conform reguliere restauratie-ethiek is, moet dit toch gewaardeerd worden. Een oud gebouw moet immers zijn verhaal kunnen vertellen en daar hoort -te zijner tijd- dit nisje ook bij. Als we het over het vertellen van een verhaal hebben, dan kan er in de toekomst een discussie ontstaan over wat te doen met het voormalige winkelraam. De huidige eigenaresse heeft het raam gehandhaafd en laat de beslissing daarover aan een volgende generatie over. Die kijkt misschien weer anders tegen het verhaal aan. Voorlopig mogen we genieten van een mooi stukje Maaskantse historie.

Maaskantje 57 na restauratie van de voorgevel. Tijdens de herstelwerkzaamheden in 2007 kwamen oude ontlastingsbogen (korfbogen) te voorschijn (foto Jos van Thiel).